

مسئولیت متن و شکل بدوش نویسنده مضمون میباشد، عقیده نویسنده لزوماً نظر افغان جرمن آنلاين نمی

۲۰۲۴ / ۱۰ / ۲۱

پښتو ژباړه: رحمت آریا

د پادشاه میلیندا

پوښتنې

۷۸ برخه

[دیوه دتا]

اووه لسم: بناغلی ناگه سینا! آیا بنه عمل او شریر عمل یو شان پایله لري یا د دواړو تر منخ توپیر شته؟

گرانه پاچا! د بنه او شریر عمل تر منخ توپیر شته. بنه عمل بنې پایلې لري او پایله ئې په سگه¹ اوږي، او شریر اعمال غمجنې پایلې لري چې په نیره یا² اوږي.

خو بناغلی ناگه سینا! ستاسو خلک وایي چې دیوه دتا له سره تر پایه شرارت وو، په شریرتوب ډک وو، او بودي ست³ سوچه⁴ خالص وو او په سوچه والي ډک وو. او د پرله پسې هستیو⁵ په اوږدو کې نه یوازې دیوه دتا له بودي ست سره

1 - Sagga: سگه په جنت کې لنډ مهالي ژوند ته وایي. لیکوال

2 - په دوزخ کې لنډ مهالي ژوند «برزخ» دی - لیکوال

3 - بودهي - ستو Bodhi-satto د حکمت بچی. دا هغه څوک دی (چې د پرله پسې ژوندونو د لړۍ په ترڅ کې ئې فضیلت عملي کړی وي) چې ورپسې بودا کېږي. لیکوال

4 - په پالي کې "شریر" او "سوچه" د (کنهي kanhe) او (سوکه sukka) په ډول ویل شوي چې په تحت اللفظي معنی "تیاره" او "روښنايي" کېږي. یوازې په یوه بل نقل قول کې چې زما په یاد دي دا دواړه وییکی یا لغات په اخلاقي معنی او مفهوم د دهماپدا Dhammapada په اووه اتیایم شعر کې د رنگونو په معنی راغلي دي. پوهاند مکس مولر Professor Max Müller په همدغه ځای کې دا دواړه وییکی داسې ژباړي: "هونبیار سړی باید تیاره حالت (عادي ژوند) پرېږدي او (بهیکشو Bhikshu) د رونا حالت/ ژوند غوره کړي. وگورئ: (S. B. E., vol. x, p. 26). خو دا وییکی په ډاډ داسې ژباړل کېدی شوی: "هونبیار سړی باید شریري لېوالتیاوي شا ته پرېږدي او په زړه کې دی سوچه تخمونه وکړي." بهاویتها Bhâvetha هېڅکله نه شي کولی هېڅ یوې باندنۍ ورهنه/ کار ته زړه بنه کاندې او غوره ئې کړي. بهاویتها باید په خانگري ډول د باطني احساساتو کرهنه او ممارست وکاروي. او پوهاند فوسبول Professor Fausböll له هغه تفسیر څخه چې نقل قول هماغه اخځ دی چې په همدغه مفهوم په دهماپدا کې راغلی دی او همدا کار هینه تي کمبوري (Hinati-kumburèl (p. 271) کت مت دلته کړی دی. لیکوال

5 - بهاوې بهاوې Bhave bhave سمه او دقیقه معنی به ئې د هغه تدریجي ورتیا وي - لیکوال

د پاڼو شمیره: له 1 تر 9

افغان جرمن آنلاين په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینگه کړئ maqalat@afghan-german.de یادونه: دلیکني د لیکنيزې بني پازوالي د لیکوال په غاړه ده، هيله من يو خپله لیکنه له رالیږلو مخکې په خیر و لولئ

برابر وو بلکه ځينې وختونه ئې ورځخه لور مقام درلود، دوی دواړه په خپل شهرت او د پيروانو د لرلو په شمېر کې سره برابر دي.

اتلمس : " له دې کبله ناگه سینا کله چې دیوه دتا د بنارس په ښار کې د برهما دتا⁶، پورو هیتا⁷ پاچا (یعنی د کورنی برهمن یا سلطنتي کشیش) ، شو نو په دې پسي بودي ست یو بد بخته کنداله⁸ (رټل شوی) شو چې د کوډگرې منترونه ئې په ذهن کې له یاده زده ول. او د منترونو په تکرار سره ئې یو ناڅاپه د امب غیر فصلي میوي جوړې کړې⁹. دا یوازینی ځای دی چې بودي ست په زېږون [۲۰۱] کې تر دیوه دتا، تیب نۀ دی راغلی ، تیب د خپل شهرت او نامتوالي له اړخه."

نولسم : دلته نو کله چې دیوه دتا پاچا شو، یعنی د ځمکې¹⁰ پر مخ ستر او پیاوړی سلطان شو، نو د سلطنت له هر ډول خوندونو برخمن شو خو بودي ست یو فیل وو او دومره په هر ډول گانو سمبال وو چې باید د یوه ستر سلطان په چوپړ کې وي. کله چې پاچا د فیل آرامه او له تودو احساساتو وتلي مطبوع حالت ته ولېدل نو فیل روزونکي ته ئې د فیل د وژلو په هېلې وویل : " روزونکيه! دا فیل سم نۀ دی روزل شوی، دۀ ته " په آسمان کې د گرځېدلو چلونه ورزده کړه!" په دې حالت کې هم بودي ست تر دیوه دتا تیب وو – ځکه یوازې یو احمق ژوی وو، بل څۀ نۀ وو.¹¹

6 - Brahmadatta

7 - Purohita

8 - کاواکه کنداله Kavaka,-kândâla – کنداله په هندوستان کې یوه پېژندل شوې پارکه ده چې تر اوسه په هندوستان کې شته – حقیقت دا دی چې دا پارکه د نورو پارکو په نوملړ کې تر ټولو وروستی او شا ته پاتې پارکه ده. د چاپلښ په ژباړې کې کاواکه Kavaka نۀ لیدل کېږي خو پر ځای ئې لاندې (زمور په ۲۵۶ پاڼې کې) د ماره Mâra یا بودیزم کې د شیطان په نامه وییکی راغلی دی. زمور یادښت لاندې وگورئ. لیکوال

9 - دا د ۳۰۹ گاتکې په لنډېز کې نۀ دي راغلي، دا له هغې قصې توپیر لري چې پوهاند فوسبول Professor Fausböll د دریم ټوک په ۲۱۷-۲۳۰ پاڼو کې خپره کړې ده، او همدا شان له هغو لرغونو او لنډو قصو هم توپیر لري چې (په نهه شپيتمې سخیا، څلورمې وینه یا – ۲۰۳ – ۲۰۴ پاڼې کې 69th Sakhiya, Vinaya IV, pp. 203, 204) د پاتې موخه Pâtimokkha په تفسیر کې راغلی دی. [ددې قصې نوم د پوهاند فوسبول په چاپ کې خاواکه – گاتکه Khavaka-Gâtaka نومېږي، خو په قصې کې په خپله د کنداله Kandâla په هغه نقل قول کې کارول شوی چې د پوهاند فوسبول له خپکه Khapaka سره سمون خوري او د خپکه وییکی په همدې ډول دلته لیکل شوی دی – دا یو عجیبه تصادف دی چې زمور ددې کتاب د لیکوال پر یاد شوي نامه باندې رونا اچوي چې هماغه خاواکه کنداله Khavaka Kandâla دی]. دا قصه د امبا گاتکه Amba Gâtaka په ۴۷۴ پاڼې کې راغلي ده او په دې قصې کې د خاواکه وییکی نۀ دی یاد شوی – لیکوال. د ژباړونکي یادونه – آیا د افغانستان په پامیر کې د هماليا د غرونو د لړۍ هندوکش کې د بدخشان له سویله نیولې بیا په بامیانو کې د بابا تر غره پورې د خاواک کوتل له دغه نامه سره کوم تړاو نۀ لري؟

10 - هینه تي کمبوري په ۲۷۲ پاڼې کې وايي د مگدھا Magadha پاچا وو. لیکوال

11 - یو سلو دوه ویشتمه گاتکه، چې دومېده گاتکه Dummedha Gâtaka نومېږي. دا قصه وايي چې پاچا دا فیل له راگه گاهي Râgagaha څخه دباندي د ویپوله Vepulla غره ته بوت. دلته ئې لومړی فیل په درو پښو بیا په دوو پښو بیا په یوې پښې ودراره او بیا ئې د فیل له روزونکي وغوښتل چې فیل په هوا کې ودرزه. له همدې خبرې وروسته ول چې فیل د بنارس پر لور ولوت. لیکوال

شلم: او بيا كله چې ديوه دتا د انسان په جامو كې شو نو ژوند و ژواک ئي د غـلـو دانو په خپ¹² وهلو پر مخ بيوه خو بودي ست يوه بيزو وه چې " پلنه ځمكه¹³" نومېدله. دلته يو ځل بيا توپير وينو چې يو ئي ژوی بل ئي انسان دی، او بودي ست يو ځل بيا په زېرون كې تر ديوه دتا تيت دی¹⁴.

يوويشتم: او بيا كله چې ديوه دتا د سنوتره¹⁵ په نامه د انسان په جامي كې راڅرگند شو نو دلته ديوه دتا يو نيساده¹⁶ (يوه رتل شوي بومي قومي ډله چې ژوند و ژواک ئي په بنكار پورې تړلی وو) وو، چې پياوړی بدن او غښتلی ځواک ئي درلود خو بودي ست د پاچا د فيل په جامو كې وو چې " شپږ خرطومى " وو. او بنكاريان له زېرونه فيلان په وحشت او بېرحمي وژني او بنكار كوي ئي. په دې حالت كې هم ديوه دتا پر بودي ست لور او برلاسى دی¹⁷.

دوه ويشتم: او بيا كله چې ديوه دتا د انسان په جامو كې په ځنگله كې د څرگنده بي كوره انسان په جامو كې راڅرگند شو نو بودي ست داسې زرک - مارغه وو چې ويدي اشعار ئي له ياده زده ول. په داسې ژوندون كې ځنگلي انسان دا مرغی وژني. نو دلته هم ديوه دتا پر بودي ست په زېرون كې برلاسى او لور دی¹⁸.

دروويشتم: او بيا كله چې ديوه دتا د كلابو¹⁹ په نامه د بنارس د پاچا په جامو كې راڅرگند شو، بودي ست د يوه زاهد په جامو كې راڅرگند شو چې څارويو ته ئي د مهرباني و عطا كوه. دلته نو چې پاچا «سپورت او تكربنت ته ډېر لېواله وو» په زاهد په قهرېري او لاسونه او پښي ئي د بانيس د نيالگي په شان ور پرې كوي²⁰. په دې ژوندون كې بيا هم ديوه دتا هم په زېرون او هم د انسانانو په منځ كې په شهرت كې تر بودي ست لور دی.

څلورويشتم: او بيا كله چې ديوه دتا د لرگيو تولونكي او ځنگلي انسان په جامه كې راڅرگندېدېري نو بودي ست د پاچا د بيزو نانديا²¹ په جامو كې راڅرگندېري. او بيا روښانه كېږي چې په داسې ژوندون كې انسان نه يوازې بيزو

12 - پښني نتهاييکو Pavane natthâyiko : خو هينه تي كېموري Hinati-kumburè ئي داسې ژباړي : په بنارس كې يو بزگري وو چې ژوند و ژواک ئي د بزگري له لارې وو. خو زما په باور سمه لوستنه ئي همدا پښني نتهاييکو Pavane natthâyiko ده- ليكوال

13 - the broad earth

14 - په خواشيني چې ددغي قصي د پلـه خاپ مي په گاتكه گانو كې ونه موند - ليكوال

15 - Sonuttara

16 - Nesâda

17 - زه نه پوهېږم چې دا خبره كومې گاتكي ته نغوته كوي - ليكوال

18 - دا بايد ۴۳۸ گاتكه وي چې د تيتيرا گاتكه Tittira Gâtaka په نامه يادېږي. د يوه دتا په لنډېز كې دلته د يوه ربا كار هوه مخي زاهد په جامو كې دی چې هوبنيار مارغه وژني او بيا ئي خوري - ليكوال

19 - Kalâbu

20 - دا درې سوه او ديارلسمه گاتكه ده چې هلته د خانتې- ودي گاتكه Khanti-vadi Gâtaka په نامه يادېږي. سلطنتي ورزشكار لومړی د عالم سري د بدن پوست باسي، بيا ئي لاسونه او پښي ددې لپاره ور پرې كوي چې عالم له خپل نظره واوروي. خو دا حكيم په خواب كې وايي چې له څارويو سره دده مينه دده په پوستكي كې، يا ئي په لاسونو يا پښو كې نه بلكه په زړه كې ده. ورپسې نو ځمكه څيرېږي او دا ظالم تيرغمال پاچا غروپ تېروي او رعيت ددغه حكيم مړی په درنښت يو چېږي بخوي. لنډه دا چې پاچا كلابو دلته هماغه ديوه دتا دی. - ليكوال

21 - Nandiya

بلکه د هغې مور او ځوان ورور هم وژني. نو دلته په دې حالت کې هم دیوه دټا په زېږون / ژوند کې تر بودي ست لور دی.²²

پینځه ویشتم : او بیا کله چې دیوه دټا د کارمبھیا په نامه د انسان په جامې کې د لوڅ لپړ زاهد په توگې راڅرگند شو نو بودي ست د پاچا د مار په جامې کې راڅرگند شو چې «ژیریکي» نومېده. نو دلته هم گورو چې دیوه دټا [۲۰۲] په زېږون کې بیا تر بودي ست لور دی.²³

شپږ ویشتم : او بیا کله چې دیوه دټا په گڼو ځنگلي وینتانو کې د ورهنگر/ ماهر زاهد په توگې د انسان په جامې کې راڅرگندېږي نو بودي ست د «ترکان» په نامه د یوه نامتو سرکوزي په جامو کې راڅرگندېږي. دلته هم دیوه دټا پر بودي ست لور او برلاسی دی.²⁴

اووه ویشتم : او بیا کله چې دیوه دټا د کیتس²⁵ په منځ کې د سوره پرکاره²⁶ په نامه پاچا کېږي چې د انسان د لور والي²⁷ په اندازې ئې د تلنگ پر مهال د الوتلو توان درلود خو بودي ست د کپیلا²⁸ په نامه د یوه برهمن په جامو کې وو. نو دلته هم گورو چې دیوه دټا هم په زېږون کې او هم په خپل نامتو توب او شهرت کې پر بودي ست برلاسی او لور دی.

اتنه ویشتم : او بیا کله چې دیوه دټا د سامه په نامه د انسان په جامې کې راڅرگندېږي او بودي ست د غرڅو په منځ کې د رورو²⁹ په نامه یو پاچا دی. او دلته هم دیوه دټا په زېږون کې بیا لور دی.³⁰

22 - دا خبره په دوه سوه او دوه ویشتمې گاتکې راغلي چې هلته کولا ناندیا گاتکه Kûla Nandiya Gâtaka نومېږي- لیکوال

23 - دا هم ښايي پینځه سوه او اتلسمه گاتکه وي. وگورئ د ښاغلي ترنکر يادښت لیک - لیکوال

24 - دا باید څلور سوه او دوه نويمه گاتکه، تکخه سوکره گاتکه Takkha-sûkara Gâtaka وي چې په دې کې سرکوزی یو هوښیار څاروی دی چې ترکان سره په کارونو کې مرسته کوي، او د داستان شریر او سپک کرکتر یو دوه مخی زاهد دی چې گڼ ځنگلي وینتان لري. خو دلته دا باید ورغبرگه کرم چې د پوهان فوسبول د څلورم توک په ۳۵۰ پاني کې ددې داستان د لنډیز په برخې کې دیوه دټا د زاهد په توگې پېژندل شوی خو بودي ست د هوښیار سرکوزي په جامې کې نه بلکه د ځنگلي پرښتې په جامې کې ښودل شوی دی. - لیکوال

25 - Ketas

26 - Sura Parikara : دی په دواړو څلور سوه او دوه ویشتمې گاتکې کې (چې یو لنډېز دی) او د سومنگلي Sumaṅgala په ۲۵۸ پاني کې د اوپه کاره Upakara په نامه یاد شوی دی. درېیمه گاتکه ئې په خپلي ۴۵۴ پاني کې د نامه درېیمه بڼه د اپه کاره Apakara په بڼې ورکوي- لیکوال

27 - پوري سه متو گانگي ويها سنگمو Purisamatto gagane vehâsaṅgamo. گاتکه کې په ساده ژبې اوپاري کرو

uparikaro بولي چې ښايي موخه ئې هماغه پورته ياده شوې معنی وي- لیکوال

28 - Kapila

29 - Ruru

30 - دا باید څلور سوه او دوه اتيايمه گاتکه وي. دا رښتیا ده چې په دې گاتکې کې د مها دهانکه Mahâ Dhanaka په نامه یو څوک دی (وگورئ فوسبول درېیم توک ۲۵۵ پاڼه)، او بودي ست نه د رورو په نامه او نه د هوسیو د رمي پاچا بلکه د هوسی په شان یو گاوزن دی

نهه ويشتم : او بيا كله چې ديوه دتا د انسان په جامو کې دداسې يوه بنکاري په بني راڅرگند شو چې په ځنگله کې لالهانده وو خو بودي سنت د يوه نر فيل په جامو کې را څرگند او بنکاري د فيل غابنونه اووه ځله ماتوي. دلته هم ديوه دتا بيا برلاسی دی چې په يوې لورې او د درنښت وړ پارکې کورنۍ کې زېږون مومي³¹.

دبرشم : او بيا كله چې ديوه دتا د سورلندي / شغال په جامو کې راڅرگندېږي نو غواړي د نړۍ پاچا شي³² او په هندوستان کې د ټولو سيمو پاچاهان تر خپلې ولکې لاندې راولي خو بودي سنت د ويدهورا په نامه د يوه حکيم انسان په جامه کې راڅرگندېږي. نو دلته هم ديوه دتا لور او پرتمين بنکاري.

يو دبرشم : او بيا كله چې ديوه دتا فيل شو نو ځوان چينائي طاووس ئي وواژه خو بودي سنت چې هم يو فيل دی يوازي د خپلې بلې مشري کوي. دلته گورو چې بيا هم ديوه دتا ته لوره ونډه ورکړل شوې ده³³.

دوه دبرشم : او بيا كله چې ديوه دتا د «بي تقوی» په نامه يو يکخا³⁴ شو نو بودي سنت هم د «متقي» په نامه يو يکخا وو. دلته بيا وينو چې دواړه سره برابر دي³⁵.

دري دبرشم : او بيا كله چې ديوه دتا مانو او د پينځو سوو کورنيو مشر وو نو بودي سنت هم مانو او هم د پينځو سوو کورنيو مشري کوله. دلته گورو چې بيا هم دواړه سره برابر دي³⁶.

چې يوازي ژوند و ژواک کوي. خو يوه شاعرانه پرتله بڼې چې دلته هم موخه له همدغې قصې څخه ده چې په يادې شوې بڼې جوړه شوې ده

وگورئ : Kariyâ Pitaka II, 6 (p. 87 of Dr. Morris's edition for the Pâli Text Society) - ليکوال

31 - دا دوه اويایمه گاتکه ده چې د سيلوه ناگه گاتکه Silava Nâga Gâtaka په نامه يادېږي وگورئ (فوسبول لومړی ټوک ۳۱۹ پاڼه)

ليکوال

32 - خاتيه دهمو Khattiya-dhammo، په تحت اللفظي معنی هغه څوک دی چې د کشتريا Kshatriya څخه يا طبيعت ولري. دا اصطلاح په

۲۴۱ کاتگي کې نه ده ياده شوې چې همدلته ورته نغوته شوې ده (او د پوهاند فوسبول د چاپ د لومړي ټوک په ۲۴۲ پاڼې کې هم له پامه غورځول شوې ده)، او بودي سنت دلته د پنديتا pandita په نامه نه بلکه د پوردهيتا purdhita په نامه ياد شوی دی او دا نوم د ويدهوره په نامه نه دی ورکړ شوی. سورلندی هم د سوبې په هيلې بنارس ته په ژرا راغلی دی. خو شک نه شته دا قصه هماغې قصې ته ورته ده چې په سبا دتھا گاتکه Sabba Dâtha Gâtaka کې ئي يادونه شوې او دلته ورته په همدې قصې کې نغوته شوې ده- ليکوال

33 - دا ۳۵۷ گاتکه ده وگورئ (فوسبول دويم ټوک ۱۷۴ پاڼه) چې د بهاروت د ټوپي Bharhut Tope په ښودل شويو کې يوه ده وگورئ

(کنينگهم ۱۰۹ پليټ (Cunningham, Plate 109) - ليکوال

34 - yakkha

35 - د گاتکه په متن کې (۲۵۷ گاتکه، فوسبول څلورم ټوک ۱۰۰ او ورپسې پاڼه) دوی دواړه ديوه پوتا devaputtâ يعنی ارباب انواع

دي نه يکخا. دا مطلقاً يوازينی ځای نه دی چې د يکخا اصطلاح دي رب النوعو ته کارول شوې وي - ليکوال

36 - ددې قصې د پلټه خاپ مي په گاتکو ونه موند- ليکوال

د پاڼو شمېره: له 5 تر 9

افغان جرمن آنلاين په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړيکه ټينگه کړئ maqalat@afghan-german.de يادونه: دليکنې د ليکنيزې بڼې پازوالي د ليکوال په غاړه ده، هيله من يو خپله ليکنه له راليرلو مخکې په ځير و لولئ

څلور دېرشم : او بيا کله چې ديوه دټا د کاروان مشر او د پينځوسو بگيو څاروان شو نو بودي ست هم د پينځوسو بگيو څاروان او د کاروان مشر شو. دلته بيا گورو چې دواړه سره برابر دي³⁷.

پينځه دېرشم : [۲۰۳] او بيا کله چې ديوه دټا د ساکمه³⁸ په نامه د غرڅو پاچا شو نو بودي ست هم د نيگرودها³⁹ په نام د غرڅو پاچا شو. دلته بيا دواړه سره برابر دي⁴⁰.

شپږ دېرشم : او بيا کله چې ديوه دټا د ساکمه په نامه ستر درستيز شو نو بودي ست د نيگرودها په نامه پاچا شو. دلته هم دواړه سره برابر دي⁴¹.

اووه دېرشم : او کله چې ديوه دټا د «خنده هاله»⁴² په نامه يو برهن شو نو بودي ست د «کندا»⁴³ په نامه يو شهزادگي شو. نو دلته گورو چې «خنده هاله» بر لاسی بنکاري⁴⁴.

اته دېرشم : او بيا کله چې ديوه دټا د برهمادتا⁴⁵ په نامه پاچا شو نو بودي ست دده زوی وو، دی د مها پدوما⁴⁶ په نامه يو شهزادگي وو. په دې حالت کې پاچا خپل زوی اووه ځله تر ځان تيب غورځوي، دوني ئي تيب غورځوي لکه چې غله يو څوک د يوه ژور گرنګ له پاسه لاندې وغورځوي. هماغسې چې يو پلار پر خپل زوی بر لاسی دی دلته هم ديوه دټا پر بودي ست لور دی⁴⁷.

37 - دا اپانکه گاتکه *Apañāka Gāṭaka* ده (شمېره لومړۍ، پاڼه ۹۸ او ورپسې، د پوهاند فوسبول چاپ) چې په 'Buddhist Birth Stories', vol. i, pp. 138-145. کې ژباړل شوي ده - ليکوال

38 - Sākha

39 - Nigrodha

40 - نيگرودا ميگه گاتکه *Nigrodha Miga Gāṭaka* (شمېره دوه، توک لومړۍ، پاڼه ۱۴۵ او ورپسې د فوسبول په چاپ کې) چې په 'Buddhist Birth Stories', vol. i, pp. 198 and following. کې ژباړل شوي ده - ليکوال

41 - نيگرودا ميگه گاتکه *Nigrodha Miga Gāṭaka* (شمېره ۴۴۵، د فوسبول چاپ، توک څلورم، پاڼه ۳۷ او ورپسې) - ليکوال

42 - Khandahāla

43 - Kanda

44 - ددې قصې د پله خاپ مي په چاپ شويو گاتکه وو کې ونه موند - ليکوال

45 - Brahmadaṭṭa

46 - Mahā Paduma

47 - دا مها پدوما گاتکه *Mahā Paduma Gāṭaka* ده (شمېره ۴۷۲ فوسبول، څلورم توک، پاڼې ۱۸۷ - ۱۹۵) دا د يوسف ع او د پوتيفر Potiphar قضيه وه - ليکوال - د ژباړونکي يادونه : پوتيفر هماغه سوداگر دی چې يوسف ع ئي له څاه څخه د را ايستلو پر مهال د مريي په توگې وپېرود. د پوتيفر نوم په قرآن کې نه دی راغلی. ويل کېږي چې پوتيفر د مصر په سلطنتي ماڼۍ کې يو بولندوی وو. پوتيفر يوسف ع خپل کاله ته بيايي او د خپل کور واگي ورکوي، دده ميرمن چې زليخا نومېږي پر يوسف ع مينه کېږي، د پاتي قصې په نورو برخو لوستونکي پوهېږي - ژباړونکی

نهه دیرشم : بیا بل چېرې گورو چې دیوه دتا د مها پتاپه⁴⁸ په نامه پاچا کېږي او بودي ست د شهزادگي دهما پاله⁴⁹ په نامه دده زوی دی او پاچا د خپل زوی لاس او پښې ور پرې کوي. دلته بیا دیوه دتا برلاسی دی⁵⁰.

څلوېښتم : او بیا گورو چې په دې ژوند کې دوی د ساکيه⁵¹ له قبيلې څخه ول، او بودي ست یو بودا گرځي، د نړۍ لارښود گرځي خو دیوه دتا له نړۍ څخه په تللو سره ځان ته بل دین جوړوي داسې دین چې د ارباب الانواعو تر رب النوع لوړ دی، او د ایدهي ځواک ئې تر لاسه کړی دی، د بودا کېدلو لپاره ئې خپل ځان په شهوت مشبوع کړ. اوس نو ښاغلی ناگه سینا! راځه راته ووايه ! آیا دا شیان چې ما وویل رښتیا، منصفه او دقیق نه دي؟

یو څلوېښتم : لویه پاچا! ټول شیان مو چې وویل همداسې دي او له دغو پرته بل څه نه دي.

چې داسې ده نو تور او سپین یوازې هغه مهال یو ډول میوه ورکولی شي چې نېکي او شرارت دواړه سره یو شان وگڼل شي.

نه نه لویه پاچا! ښه او بد، نېکي او شرارت هېڅکله یو بل ته ورته او یو شان پایله نه لري. هر څوک د دیوه دتا مخالف دي. هېڅوک د بودي ست پر وړاندې دښمني نه لري. او هغه دښمني چې دیوه دتا د بودي ست پر وړاندې احساس کړه، په پای کې پخه دښمني شوه او په هر پر له پسې ژوند کې ئې خپله میوه ورکړه. او دیوه دتا په خپله همداسې د نېکۍ یوه نښه وه، کله چې دیوه دتا پر نړۍ [۲۰۴] باندې خپل ربوبیت خپور کړ، نو بېوزلو ته تحفظ ور په برخې شو، پلونه جوړ شول، د عدل محاکم جوړ شول، خلکو ته د استوگنې هوسا ځایونه جوړ شول، سمنه او برهمنانو⁵²، بېوزلو، ارمو او مسافرو ته د خپلې اړتیا او چوپړ په اندازې دالۍ ورکړل شوي، د همدغو نېکيو پایله وه چې ده له یوې هستۍ تر بلې هستۍ پورې په تمتع او سوکالی کې دوام وکړ. گرانه پاچا! آیا هغه څوک له سخاوت، له ځاني ضبط النفس، له ځاني کنترول او د اوپه ستها⁵³ له رعایت او پیروي پرته کولی شي سوکالی ته ورسېږي⁵⁴؟

48 - Mahâ Patâ

49 - Dhamma-pâla

50 - دا تراژیکه داستان په گاتکه کې په ۳۵۸ شمېر کې دی (د گاتکه وو ټولگه، پوهاند فوسبول درېیم ټوک له ۱۷۷ تر ۱۸۲ پاڼو پورې) - لیکوال

51 - Sâkya clan

52 - Samanas and Brahmins

53 - Upasatha په سانسکریت کې اوپاوسستا उपवसथ ویل شوې ده او له ۵۰۰ م. ز یعنی د بودا له هستۍ را په دېخوا د عبادت او

لمانځني په توگې په بودایانو کې دود ده. بودا ویلي چې دا عبادت د ککړو افکارو د پاکولو لاره ده چې پایله ئې په باطني سکون، خوند او تمتع التذاذ اوري. دا عبادت په اونۍ کې یوه ورځ د سپورمي د بڼې له بدلون سره سم په میاشت کې څلور ځله د څلورو ورځو په ترڅ کې تر سره کېږي، یعنې د نوي میاشتي په شپې، د بشپړې میاشتي په شپې، او د بشپړې او نوي میاشتي تر منځ د دوه وو پړاونو په منځ کې دا عبادت کېږي. ددغو بودایانو په منځ کې د عباداتو عامې ورځې هماغه د نوي میاشتي او بشپړې میاشتي شپې دي. - ژباړونکی

54 - بودايي تعطیل Buddhist Sabbath، وگورئ زما (د انگریزي متن لیکوال او ژباړن) لیکنه: . 'Manual of Buddhism,' pp. 139-141.

او گرانه پاچا! په را اخیستل شویو اقوالو کې تاسو وویل چې دیوه دتا او بودي ست دواړو له یوه زېږونه تر بله پورې د یو بل ملتیا کړې، او له یو بل سره ئې مخامخېدل یا لیده کاته نه یوازې د سلو، یا زرو یا سلو زور زېږونونو «ژوندونو» په پای کې شوي بلکه حقیقت دا دی چې ددوی لیده کاته د بی شمېرو زمانو په ترڅ کې شوي دي⁵⁵. تاسو دې موضوع ته باید د هغه مبارک د پرتلي په رونا کې نغوته کړې وای چې د رانده کیشپ او د انساني ژوند د اکستاب د پرتلي په هکله ئې کړې ده. دا یو ځایوالی یوازې له دیوه دتا سره نه دی تر سره شوی. گرانه پاچا مشر شیخ سري پوته هم د زرهاوو زېږونونو په ترڅ کې د بودي ست پلار، نیکه، یا اکا⁵⁶، یا ورور، یا زوی، یا وراره یا ملگری شوی دی؛ او بودي ست د مشر شیخ سري پوته پلار، نیکه، یا اکا، یا ورور، یا زوی یا وراره او یا ملگری شوی دی.

گرانه پاچا د هستی ټول موجودات د ارتحال⁵⁷ د بهیر په ترڅ کې د بېلابېلو موجوداتو په بنو ځانته بڼې راخپلوي، یو بل سره ویني، ته به وایي چې له یو بل سره چورلیدلي دي په یو بل کې تاو دي، دوی دواړه په یوه مهال کې گوري چې له خوبنیو ډک یو والي لري او په بل مهال کې نامطبوع یووالی لري. کت مت لکه د اوبو بهیر چې له سوچه او نا سوچه اجسامو سره مخامخ کېږي، له ښکلیو او بد شکلو سره.

او گرانه پاچا کله چې دیوه دتا د رب النوعه په جامو کې وو نو دی په خپله بی تقوی وو او نور ئې هم د بی تقوی ژوندانه پر خوا بوتلل، دی تر یوه ناخرگنده مهاله پورې په برزخ کې وسوځېد⁵⁸. [۲۰۵] خو کله چې بودي ست رب النوعه شو نو دی چې په خپله متقي وو نور ئې هم د متقي ژوندانه پر لور بوتلل او د بی شمېرو مهالونو لپاره د جنت په نعماتو او برکاتو کې پاتې شو. او په دې ژوند کې، کله چې دیوه دتا د بودا پر وړاندې توطئه جوړه او په دین کې ئې نفاق او شقاق جوړ کړ نو ځمکه وچاودله او دی ئې ژوندی تېر کړ، او تنها گتا په ټولو هغو شیانو پوهېده چې باید پوه وای او په دې سره د بودائیت⁵⁹ تر بصیرته ورسېد او له ټولو هغو لارو څخه ئې بشپړ خلاصون وموند چې پایله ئې د کپدنگ له ملزوماتو څخه په بیا – هستېدلو اوري.

ډېر بڼه ناگه سینا! هر هغه څه چې تاسو وویل زه ئې منم⁶⁰.

⁵⁵ پورته یاده شوي سرچینه وگورئ: IV, 2, 64, and IV, 3, 28. – لیکوال

⁵⁶ - دا د پلار کشری ورور دی. په پالي کې په عام ډول د اکا لپاره کوم وییکی نه شته، په پالي کې د خپلوانو د اړیکو جوړښت زموږ له جوړښت څخه بیخي توپیر لري، رنگارنگ اکاگان کېږي ځکه چې په پالي ژبي کې د هر اکا لپاره ځانگړی نوم دی – لیکوال

⁵⁷ - سره له دې چې بودیزم د روح خبره نه مني دلته انگریز ژباړونکي د transmigration وییکی کارولی دی چې هماغه د

metempsychosis او د reincarnation د وییکی مترادفه ده – ژباړونکی

⁵⁸ - متن په خپله په عجیب دقت او سموالي وایي اووه پینځوس کیتوسه kotis او شپږ سوه زره کاله – لیکوال

⁵⁹ - دلته هیڅه تي کمبوري Hinati-kumburè د بوگهیتوا bughhitvā د فعل لپاره سبدهم sabbadhamme د معفولي حالت په توگي

کاروي او دا اصطلاح همدغسي کت مت ژباړل شوي ده – لیکوال⁶⁰

[په دې سره په تېرو ژوندونو کې پر بودي سنت باندې د ديوه دټا د برلاسی معضله پای مومي]

نور بیا

[د بنځو تګی یا مکرونه]

یادونه: قدرمنو لوستونکو! دا هم د بناعلی رحمت آریا د آرشیف: لینک

60 - دا مبحث هم د نمونه وي سفسطی او هم د ارتدکس بودايي عقیدې د تشریح له اړخه په زړه پورې دی. دا خبرې مور ته دا انگېرنه په لاس را کوي چې دلیل راوړو چې د لرغوني فولکلور بودايي لیکوالانو د ديوه دټا د شخصیت په پېژندنې کې هغه ته هغسي څېره ورکړې چې پاچا میلیندا ته شرحه شوې ده. حقیقت دا دی چې دغو لیکوالانو د خپلو اخلاقي موخو په پار د لرغونو داستانونو او اساطیرو په کارولو سره ديوه دټا تل په داستان کې د یوه تیر غمال یا ظالم شخص په توګې پېژندلی او دغه ټکي ته ئې هېڅ پاملرنه نه ده کړې چې د بودي ست په پېژندنې کې دې ديوه دټا ته په زېرون او یا په نړۍ کې برلاسی ورکړي. د ګاتکه وو د څلورو چاپ شویو ټوکونو او د پینځم ټوک د ناچاپ شویو پاڼو د پلټنې په لړ کې چې پوهاند فوسبول راباندې پېرزو کړي او موخه مې د هغو کیسو او داستانونو د چاپ موندل ول چې زموږ لیکوال ورته نغوته کړې، ما وموندل چې په دغو ټولو کې د ديوه دټا نوم په څلور شپینو کیسو کې په سترګو کېږي او په دغو څلور شپینو اړو داستانونو کې ديوه دټا یا په زېرون کې د بودي سنت پر کرکنز لور او یا لږ تر لږه ورسره برابر ښکاري. دا کومه د تعجب خبره نه ده چې بودايي لیکوالانو د ديوه دټا کرکنز ته هغه اوصاف منسوب کړي چې په زېرون کې لور غیر عادي ډول ئې کرکنز ئې په بېرحمۍ پر او شریر ګڼلی دی. دلته داسې ښکاري چې زموږ لیکوال دهمداسې یوې مشخصې په پام نیولو سره کېدې شي دې ته ورته یو شمېر ورته فکتورونه راغونډ کړي وي او له هغوی څخه ئې اخځ اخیستی وي. ما په ګاتکه وو کې د ديوه دټا داستانونو یوه بشپړه ضمیمه راټوله کړې ده. دا بشپړه ټولګه څرګندوي چې زموږ لیکوال د ګاتکه د کتابونو کومه بشپړه لړۍ خپلې مخې ته ایښې وه چې زموږ د ګاتکه وو له اوسنۍ لړۍ څخه ئې څه ناڅه توپیر درلود، دا توپیر د پېژندل شویو او چاپ شویو ګاتکه وو له بڼو څخه د قضایاوو په شرحه او د کرکنزونو په نومونو کې دی. او همدا شان همدلته مور وینو چې راوي د قضایاوو او معضلو حل په دوني ډېرې ښې بڼې حلوي چې سړي ته دا انگېرنه ورپه زړه کوي چې لیکوال د سپېڅلو کتابونو په هکله زښت ډېر پوهېده او د معضلات ئې د همدغو کتابونو د شرحې له مخې حل کړي دي- لیکوال

د پاڼو شمېره: له 9 تر 9

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de یادونه: دلیکنې د لیکنیزې بڼې پاروالي د لیکوال په غاړه ده، هیله من یو خپله لیکنه له رایرلو مخکې په څیر و لولئ